

ליקוטים וסיפורים נפלאים-סוכות תשע"ו

- ~ - סוכה - ~ -

הרה"ק מרופשיץ ז"ל מרוב חביבותו למצוות סוכה, אמרו שלא עבר עליו יום במשך כל השנה שלא התעסק בענין הסוכה או בלימוד הלכות סוכה.
(ברכת משה)

מסופר על אחד מגדולי תלמידי הבעש"ט הק' שכאשר נכנס לסוכה - בלילה הראשון, נעצר קמעא והחל לערוך חשבון הנפש, מי אני ומה אני... ואז השליך עצמו על ריצפת הסוכה והחל לזעוק: הכיצד יכול אדם כה מגושם כמוני להכנס לתוך הסוכה הקדושה?...
(בשם הרה"ק מו"ז'ניץ זצ"ל)

פעם כשנפגשו האדמו"ר רבי שלמה לייב ורבי בונים מפשיסחא. רבי בונים לר' שלמה גדולה ומיוחדת מצוות סוכה מכל שאר המצוות כיון שזו המצווה היחידה שאדם נכנס אליה בכל רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו ואפי' עם בגדיו.
אמר לו רבי שלמה דברך נכונים ויפים אך שבת גדולה יותר, כיון שבסוכה אדם צריך לעמול עליה ולבנות סוכה, אבל בשבת גם אם אדם לא יטרח מאומה ויישב, שבת תיכנס עליו.

הרה"ק רבי אברהם מטריסק זיע"א נשתהה פעם שעה ארוכה על מפתן הסוכה, חסידיו שהתלוו אליו עמדו דוממים ותוהים, עד שפתח פיו ואמר: כשנתקרבת לסוכה התחלתי מהרהר, הן אמרתי בתפילת ימים נוראים שהאדם משול כחרס הנשבר, ואין רשאי אני להיכנס לתוך הסוכה, הרי אסור להכניס בה כלי חרס, אולם נזכרתי במאמר חז"ל כלי חרס אין להם תקנה אלא בשבירה, ולפיכך שברתי לבבי לפני אלוקי אשר לב נדכה ונשבר לא יבזה, וכך נכנס לפנים הסוכה.

הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א, היה נוהג להזמין אל סוכתו דווקא אנשים פשוטים, מן הדרגה הנחותה ביותר. איתם היה אוכל את סעודות החג, מאזין לדבריהם ומשמיע באוזניהם דברי תורה. היו האנשים תמהים על מנהגו זה. וכי אין הוא יכול למצוא לו חברותא "אושפיזין" מכובדים יותר? פעם שאלוהו לטעם הדבר. השיב הצדיק על דרך הצחות: לעתיד לבוא, כשיזמינו את כל הצדיקים לסוכת עורו של לוייתן, ארצה גם אני, כמובן, להיכנס לאותה סוכה. ואולם שומר הפתח ודאי יעכב אותי ויאמר בכעס: חוצפה שכזאת, איך בן אדם שכמותך מעז להידחק בין צדיקים וגדולי עולם? ואוכל להשיב על כך: גם אנוכי הזמנתי לסוכתי אנשים פשוטים, ולא התביישתי בהם.

מנהגו של הרה"ק רבי מרדכי מלכוניץ זיע"א היה להכין הרבה קרשים, כדי להשאל אותם אחרי יום הכפורים לעניי העיר לשם עשיית סוכותיהם. פעם אחת בא אליו בערב סוכות סנדלר עני והוא צולע ברגלו האחת, בבקשה להשאל לו כמה קרשים לסוכה, הצדיק השיב לו כי כבר אזלו כל הקרשים, ולצערו לא יוכל לעזור לו. וילך העני לחפש קרשים במקום אחר, וראה הצדיק מבעד החלון, שהוא הולך ושב מבית לבית לבקש

נצטוונו לשבת בסוכות לזכר שה' הושיב את בני ישראל בצאתם ממצרים בסוכות.

הקשה הטור הרי מצוות סוכות הוא זכר ליציאת מצרים שהיה בימי ניסן והיה לנו לשבת בסוכה בחודש ניסן בזמן יציאתנו, ולמה ציוותה התורה הקדושה לשבת בסוכה בחודש תשרי. ומתרץ הטור שבימי ניסן מדרך כל העם והגוים לעשות לעצמם סוכות לשבת בסוכות בחוץ במקומות נופש להציל עצמם מהחמה, ואם היינו יושבים בסוכה בחודש ניסן לא היה ניכר בהם המצוה, לכן ציוותה התורה לשבת בסוכה בחודש תשרי שהוא כבר זמן צינה שכל האומות נכנסים לבתיהם מפני הצינה, ואלו אנו בני" עם קדושו יוצאים לסוכות לישב בצל השכינה לקיים מצוות ה'.

ולמה דווקא אחרי יום כיפור?

אלא, כיון שב"ה עברנו את יום כיפור, יש אנשים שנשברו מרוב העוונות שבידיהם והם בעצב איך זה שעבר כל חודש אלו ועדיין לא תיקנו את עצמם, לכן ציוה ה' לבנות סוכה זכר ליציאת מצרים שזכור שבמצרים היינו בדרגה הרוחנית השפלה ביותר שקועים במ"ט שערי טומאה והקב"ה גאל אותנו לחיים טובים, גם עכשיו שאין בנו לא תורה ולא מעש"ט הקב"ה כותבנו לחיים טובים ולשלום רק בגלל שהוא אוהב אותנו. טעם נוסף, שמא חס ושלום נגזרה ביום כיפור גלות על ישראל, לפיכך עושים סוכה וגולים מן הבית לסוכה.

החת"ס מתרץ היות שהסוכה היא מקום מושב תחת כנפי השכינה והיא דירת ה', ואנו זוכים להיכנס לישב בצל השכינה, ומסובים יחד עם האושפיזין שבאים לסוכה, א"א לזכות לזה רק אחרי מחילת העוונות של יוהכ"פ, ולכן אחרי יוהכ"פ אנו יושבים בסוכה.

כתב הגה"ק החיד"א זי"ע: "אחד מטעמי מצות סוכה הוא להעיר אוזן שומעת ועין רואה כי ישיבת עולם הזה היא דירת עראי כסוכה. וכשיסתכל האדם בעין יפה כי העולם הזה הבל, וישיבתו בו עראי והנאותיו עראי דעראי, לא ילך בעצת יצרו, וישיב מאוייו בדבר הקיים, שהם תורה ומצוות. וצונו מצוה זו בזמן שמחתנו, הוא הרגל הקדוש "חג הסוכות זמן שמחתנו", לרמז כי העולם הזה עראי והשמחה היא לזמן מועט.

ועוד רמז: כאשר נסתכל בסוכה ונדע שאנחנו עראי בעולם הזה, אז יהיה זה שמחתנו, כי בזה לא נלך בעצת יצרנו לבלות עצמנו בהכנות העולם הזה והבליו כי הם הבל ואבל כבד. ואז נפנה לדבר הנצחי - עסק התורה והמצוות".

(פנינים)

עניים שבעים הם הנגי סוכה הרה"ק רבי חיים מצאנז זיע"א היה נוהג להרבות בצדקה בערב חג הסוכות ואת כל כספו פיזר לעניים ונצרכים, ומאידך לא השקיע כספים רבים לקישוט סוכתו. הוא היה אומר נוי סוכה היפה ביותר הוא שהעניים לא יהיו רעבים בחג.

ליקוטים וסיפורים נפלאים-סוכות תשע"ו

ממנה כי היה להם חם, אם הקב"ה לא בא בטרוניה על הבריות למה שהם לא יקבלו שכר בדיוק כמו יהודי שמצטער בסוכה ועדיין מקבל שכר?

אלא שפשוט שיהודי רוצה וחפץ להיות בסוכה ולכן גם כשאינו יכול מכל סיבה שהיא להיות בסוכה, עדיין הקב"ה מחשיב לו את רצונו כאילו קיימה בפועל ומחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה, לעומת זאת, הגוים כשנהיה להם קצת חם, לא רק שעוזבים את הסוכה אלא "בועטים ויוצאים". מי שבועט, מנתק את עצמו לגמרי אינו זכאי להיחשב כאילו עשה את המצווה. (בנוסף, הרי בביתו בוודאי שלא יבעט גם ביום חם, והגוי בבעיטתו, מסיר את ה"תשובה כעין תדורו").

"בסוכות תשבו שבעת ימים"

לכשתתבונן - תלמד אותנו הסוכה לקח נשגב בענין הבטחון בה', וכמה צריך אדם להישען על השגחת ה' שהוא משיג על כל בראיו - אנו יוצאים לסוכה בחג האסיף, באוספינו את מעשינו מהשדה. והאיש אשר ברכת ה' היתה בכל מעשיו, והאדמה נתנה לו פריה בשפע, אוצרותיו מלאים בר, ויקביו מלאים יין ושמחה ובטחון ימלאו את לבו כי לא ידע מחסור. אז תצוה עליו התורה לצאת מביתו לגור בסוכה, דירת ארעי, ללמדך! כי לא העושר ולא הרכוש לא מקנה ואחווה הם שיבטיחו ויחזיקו את החיים, רק ה' במעונו, וגם את אלו שיושיבם באהל ובטובה. (ספר התודעה)

"בסוכות הושבתי את בני ישראל..."

ענני כבוד (רש"י)

מאלפים הם דברי הגאון רבי חיים יוסף דוד אזולאי זצ"ל - הנודע בעולם בשמו המקוצר בראשי תיבות: חיד"א - הכותב בביאור הדבר: היו ישראל יושבים בענני כבוד כדרך אדם היושב בספינה, והיא מוליכתו למחוז חפצו, הוא עוסק בענייניו והספינה מסיעה אותו למרחקים. וזהו שנאמר "הושבתי" דווקא, כלומר: היו ישראל יושבים בביתם והעננים מסיעים אותם.

"מחצתי ואני ארפא"

מחצתי הוא מלשון מחיצה, דהיינו המחיצות שלי שהם דפנות הסוכה, רפואה הם. (יסוד העבודה)

"המצטער פטור מן הסוכה"

בשולחן ערוך נפסק "ירדו גשמים, הרי זה יכנס לתוך הבית", מפני שהאדם מצטער במצב כזה מן הישיבה בסוכה. אולם אם יהודי מצטער יותר מכך שאין הוא זוכה לשבת בסוכה, הרי ממילא חייב הוא לשבת בסוכה, אף שיורדים גשמים. (בית יעקב)

קרשים. נכמרו רחמיו על העני, פרץ בבכי ואמר: רבונו של עולם, ראה נא עד כמה גדולה וחביבה מצות סוכה לבני ישראל, ועד כמה הם מוסרים נפשם עליה, בחוץ יורד עכשיו גשם, ורפש וטיט ברחובות העיר, ובכל זאת הולך הסנדלר העני הזה עם רגל שבורה, בנעלים קרועות, ומחפש קרשים כדי שיוכל לקיים מצות סוכה. השקיפה איפוא ממעון קדשך מן השמים, וברך את עמך ישראל ופרוש עליהם סוכת שלומך. אחרי זה עלה הרה"ק מלכוביץ' על גג ביתו, פירק מגגו כמה קרשים, וציוה למשרתו לרוץ אחרי הסנדלר ולתת לו אותם, ויצוהו אף לעזור לו בבנין הסוכה, כי היה זה ערב שבת, שהטורח מרובה בו ביותר.

"מלך רחמן שתשוב ותרם עלינו" (מוסף של רגלים)

בשם הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב זצוק"ל: 'שתשוב ותרם עלינו, גם אתה רבונו של עולם צריך תשובה. ומה הוא תשובתך, בזה שתרחם עלינו.

יתרון הסוכה על הר הבית

פעם נפגש האדמו"ר רבי חנא הלברשטם מקולושיץ זצ"ל, עם הגאון רבי מאיר אריק זצ"ל, אב"ד טארנא, ושוחחו בידידות. אמר הרבי מקולושיץ אמרה בשם זקינו האדמו"ר משינאווא בעל "דברי יחזקאל": מצות סוכה היא המצוה היחידה, בה נכנס האדם בכל גופו ממש עם הנעליים והמגפיים. העיר הרב מטארנא: והרי גם מצות "עליה לרגל" שלש פעמים בשנה" מקיים האדם באופן כזה, שנכנס אל מקום המקדש בכל גופו!

"אין העניינים דומים", הפטיר הצדיק מקולושיץ, "הוא אשר דיבר זקני הרבי משינאווא - כאשר נדייק בלשון קדשו, שאמר שנכנסים לתוך הסוכה, לא כן מצות עליה לרגל ששם אסור ליכנס להר הבית במנעלים..."

"מצוה קלה יש לי וסוכה שמה... מיד כל אחד נוטל והולך ועושה סוכה בראש גגו והקב"ה מקדיר עליהם חמה בתקופת תמוז וכל אחד ואחד מבעט בסוכתו ויוצא" (עבודה זרה ג, א)

הקב"ה מצווה אותנו בתורה, שעל עם ישראל להיכנס לסוכה לשבעה ימים לאחר שהיטהרו ביום הכיפורים. ויש לומר שגם אם יהודי מצטער ואינו יכול לשהות בסוכה, עדיין שהייתו מחוץ לסוכה הוי כאילו קיים מצות סוכה, כמו שמשמע מהגמרא במס' סוכה דף כ"ו. ולכן מצוות סוכה אפילו נקראת "מצוה קלה" (מס' ע"ז ג). שיהודי יכול לא לקיימו ואף על פי כן כאילו קיימו.

וא"כ שואל הדברי חיים זצ"ל מה הטענה על הגויים שהגמ' (שם) אומרת שלא יקבלו שכר על מצוות סוכה כשהם יצאו

ליקוטים וסיפורים נפלאים-סוכות תשע"ו

בספר אמרי יצחק מפרש כך: הגמרא אומרת שהשאלה הראשונה שעליה נשאל האדם בבית דין של מעלה הוא "נשאת ונתת באמונה?" דהיינו האם עבר על איסור גזל, והגמרא במסכת סוכה דורשת מן הפסוק "ולקחתם לכם" - לכם ולא מן הגזול. וזה כוונת המדרש ולקחתם לכם ביום הראשון - ראשון לחשבון עוונות שזה השאלה הראשונה בחשבון העוונות האם היה "לכם" או לא...

בספר כרם הצבי מובא: שבדבר חטאו של אדם הראשון באכילת עץ הדעת יש מחלוקת איזה פרי היה, ודעה אחת - ר' אבהו דעכו אמר: אתרוג היה, (בראשית רבה ט"ו). יוצא איפוא, כי החטא הראשון שחטא האדם הראשון התחיל מן האתרוג, וזהו הפשט של דרשת חז"ל ולקחתם ביום הראשון פרי עץ הדר - ראשון לחשבון עוונות - זאת היתה העבירה הראשונה לחשבון העוונות שמשתרך עד היום....

לימוד יפה ב"לקחתם לכם" למד הגה"ק בעל הנפש חיה ז"ע, וכך מסופר: בימים עברו נהגו, שכל רב בעירו היו לו שני אתרוגים - אחד שנתן לקהל לברך עליו, והשני שהיה "הדר" ביותר החזיק לעצמו, בכדי שלא יתקלקל מרוב משמוש הידים. ברם "הנפש חיה" הקפיד שיברכו גם הקהל על האתרוג שלו המהודר, ונימוקו: שבאם אינו יכול להשתלט על עצמו למסור את המהודר לאחרים - סימן שאין הוא "בעלים גמורים" על האתרוג - ושוב יש כאן חסרון של לכם...

ת"ח אחד פגש את הגאון רבי רפאל סולובייצ'יק בימים שבין יום כיפור לסוכות. הבחין הלה, כי ניכר על פניו דבר מה מטריד את מנוחתו של הצדיק. 'האם חסרים לכבודו ארבעת המינים?' - בירר הת"ח. והגאון השיב: "אכן חסרים לי ארבעת המינים, אבל לא אתרוג ולולב, וגם לא הדסים וערבות, אלא אותם ארבעה, שעליהם אמר הקב"ה 'אם אתה משמח את שלי, אני משמח את שלך'. דהיינו, אני מחפש את היתום והאלמנה, הגר והלוו, כדי לעשות עמהם חסד, ולשמחם בימי השמחה הללו".

"ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפת תמרים וענף עץ עבות וערבי נחל"

איתא במדרש (ויקרא כ"ג) רבי מני פתח, לא נאמר פסוק זה אלא בשביל לולב, השדרה של לולב דומה לשדרה של אדם, וההדס דומה לעין, וערבה דומה לפה, והאתרוג דומה ללב, אמר דוד אין בכל האיברים גדול מאלו שהן שקולין כנגד כל הגוף, ע"כ. ואמרו צדיקים דבאמת בחג הסוכות יכול כל יהודי לשעבד את איבריו להשי"ת ע"י שנכנס כולו לתוך מצוות הסוכה, וכן ע"י נטילת הד' מינים.

המקובל הגה"ק בעל הסולם ז"ע נתן הסבר נפלא לפסוק זה, באומרו, דיש כאן רמז וצינוי על האדם, וכך הסביר: "עץ" - הוא הצדיק, כמו שהורה משה רבינו (במדבר יג, כ וברש"י שם) למרגלים לראות "היש בה עץ" - האם יש שם צדיק שמגונן על דורו כסיכון העץ. "פרי עץ" - מה הם פירות העץ? תולדותיהם

בעל ה"חידושי הרי"ם" מבאר את ענין הפטור והצער: דהנה היעוד של מצות סוכה הוא "למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל", אדם המצטער, אין לו ישוב הדעת והמנוחה הנכונה הראויה לקיום המצוה, וממילא נפטר מקיומה. ובעל ה"תפארת שלמה" מבאר את המאמר באופן מיוחד: "המצטער", אדם שיש לו צער כל שהוא ודאגות וטרדות, "פטור" נפטר מצעריו ומצוקתו - "מן הסוכה", על ידי קיום מצוות סוכה.

"והיית אך שמח"

מובא בספר פלא יועץ: ציונו לשמח שמחה של מצוה, והוא סימן טוב לכל השנה, שכתבו גורי האר"י ז"ל - שמי שהוא שמח וטוב לב בחג הקדוש הזה של סוכות, מובטח לו שתעלה לו שנה טובה, ויהיה לעולם שמח!...

כן מובא באברבנאל: כלל במאמר "והיית אך שמח" להבטיחו שאם ישמח ויגיל בחג הסוכות, יהיה שמח וטוב לב כל השנה, ואם התעצב בראשית השנה, בעצבון תאכלנה. כי כן טבע המציאות, השמח בחלקו ששון ושמחה ישיג, והנאנח בלא סיבה יאנק דום כל הימים...

אל הרה"ק בעל הלב שמחה ז"ע הגיע אברך והתאונן על מצבו הקשה, פרנסתו אינה כדבעי, ואינו יכול להחזיק מעמד בדקדוקי עניות המעבירים אותו על דעתו ועל דעת קונו. אמר לו הרבי: "היה בשמחה!" "כיצד אפשר להיות בשמחה במצב כזה?" שאל האברך. "ומה לא עושים בשביל פרנסה?" ענה הרבי.

שלשה סוכות כשרות מצינו בהלכה. א. סוכה בעלת ארבע דפנות. ב. סוכה בעלת שלש דפנות. ג. סוכה בעלת שתי דפנות, כאשר הדופן השלישית בשיעור טפח לבד, שאף היא כשרה. שלשה סוכות אלו אמר הגאון מווילנא - מרומזות באותיות המרכיבות את המילה: "סכה".

ס - האות ס' סגורה מארבעת רוחותיה, לרמז על סוכה בעלת ארבע דפנות. כ - האות כ' סגורה משלשת רוחותיה, לרמז על סוכה בעלת שלש דפנות. ה - האות ה' סגורה משני רוחותיה, ועוד רגל קטנה לה, לרמז על סוכה בעלת שתי דפנות ושלישית טפח, שאף היא כשרה.

- ~ - ארבעת המינים - ~ -

"ולקחתם לכם ביום הראשון"

ראשון לחשבון עוונות (מדרש) בקדושת לוי וחת"ס מפרשים את דברי המדרש ראשון לחשבון עוונות, שכידוע סוכות הוא זמן שמחתנו וזוכים לעשות בו תשובה מאהבה שאמרו חז"ל השב מאהבה וזדונות נעשים לו כזכויות שכל העבירות נהפכים למצוות. וזה הכוונה ראשון לחשבון עוונות שבחג הסוכות מתחילים לחשב את כל העבירות, כי כולם נהפכו למצוות.

ליקוטים וסיפורים נפלאים-סוכות תשע"ו

אמר לו הרב: "אספר לך סיפור מן הגמרא. מעשה באדם שהחמיצו לו ארבע מאות חביות יין. ערך חשבון נפש, והבין שקיפח את האריס שעבד בכרמו, ועל כן אירע לו הפסד זה.

פיצה את האריס - והנה התייקר החומץ ונמכר במחיר יין וכיסה את הפסדו... כדאי גם לך לערוך חשבון נפש: עבדת בחול המועד כדי להרוויח עוד מעט ממון - ולבסוף, ראה מה הרווחת..."

אמר: "טעיתי, רבי, לא אוסיף עוד לחלל את קדושת חול המועד."

ביום ראשון שב האיש לכלא. אמר לו החוקר: "כשראיתי שהרב מאזוז ערב ליושרך ומשתדל למענך, הבנתי שאתה אדם ישר. פתחתי בחקירה נמרצת וגיליתי שהפועל הערבי שלך הוא שרכש את הסחורה הגנובה, ולא עוד אלא שהודה בגניבות שגנב אצלך, והחזירן!".

של צדיקים מעשים טובים' (רש"י בראשית ו. ט.) "הדר" - דרשו חז"ל: "פרי עץ שדר באילנו משנה לשנה". שכן האתרוג, שלא כשאר פירות, גדל לאיטו במשך שנה שלימה ויותר. והנה, לא מכבר עברו עלינו הימים הנוראים. אמרנו סליחות, תקענו בשופר, צמנו ביום כיפור, נטהרנו לפני ה', פתחנו דף חדש. עתה, "ועמך כולם צדיקים" - לא ערבה ואף לא הדס ולולב, כולנו "אתרוגים", הדר שבהדר!... והשמייענו הכתוב בדרך רמז: "ולקחתם לכם פרי עץ" - הרוצה אתה לקחת את עצמך ולדעת באמת ובתמים האם מעשיך הטובים תולדותיהם של צדיקים הם, האמנם הפכת להיות אתרוג מובחר? מצטערים, לא תוכל לדעת זאת, איש אינו יכול לדעת זאת. כי תלוי הדבר ב"הדר" - האם הפרי ידור באילנו משנה לשנה! האם החלטות ראש השנה ויום הכיפורים, החרטה והקבלה, יחזיקו מעמד עד לשנה הבאה, ולא יתפוגגו תוך זמן קצר!...

אתרוג

בכל מצוה ומצוה - אמר רבי ישראל בעל שם טוב ז"ע - חשובה הכוונה! צריך האדם לחשוב בלבו האם מכון הוא לכבוד שמים בלבד ולא לשם כבוד או כל כוונה אחרת. למשל, אדם המחפש לחג הסוכות אתרוג מהודר, צריך לבדוק את עצמו: האם באמת מכון הוא לשם שמים, או שמא בדעתו להתפאר בפני עם ועדה באתרוגו הנפלא. רמז לדבר הוא מה הפסוק "אל תבואני רגל גאווה" (תהלים לו), ראשי תיבות "אתרג"...

סיפר כ"ק אדמו"ר מוהרא"ז מקרעטשניף זיע"א, פעם אחת לקח זקנו הרה"ק רבי מרדכי מנדבורנא זיע"א אתרוג מלא כתמים בלתי ישוער לפני יום הקדוש, ושם אותו בארון הקודש ואמר בזה הלשון, "אם מרדכי יעשה תשובה האתרוג יתהדר", אחרי יום הכפורים הוציא את האתרוג מארון הקודש, וראו כולם להפליא שהאתרוג היה ממש נקי ומהודר מאד.

- ~ - חול המועד - ~ -

היה זה בחול המועד סוכות תשל"א. הגאון רבי מצליח מאזוז זצ"ל עבר ברחובות העיר טוניס וראה יהודי עובד בחנותו, במלאכת הצורפות. אמר לו: "שמא שכחת שאסור לעבוד בחול המועד?" אמר: "יודע אני, אבל עבודה דחופה לי לעשותה". אמר לו הרב: "אין זה 'דבר האבד', ואסור לעשותו במועד". לא ציית האיש, והמשיך במלאכתו.

כעבור שלושה שבועות, ביום שישי, הגיעה לבית הרב נערה בוכייה: אביה הצורף נעצר בעלילה שקנה תכשיטים גנובים. מיד קם הרב והלך לתחנת המשטרה, ביקש שישחררו את העצור לשבת וחתם ערבות לשונו לכלא ביום ראשון. בדרך סיפר העצור כי מחמת העינויים הודה בנכונות העלילה, למרות שהאמת היא שלא סחר בתכשיטים גנובים. אדרבה, ממנו נגנבו תכשיטים יקרים.

- ~ - קריאה לשבת חול המועד - ~ -

"מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמל תחת השמש" (קהלת א, ג)

במדרש רבה "א"ר יודן תחת השמש אין לו למעלה מן השמש יש לו" (קהלת א, ד).

בערבי נחל כתב לבאר מאמר זה כך: על פי מה שמספרים שצדיק אחד בבואו לבית המדרש אמר שאינו יכול להשאר שם כי ביהמ"ד הוא מלא תורה, ובראותו איך מתפללים השומעים על דבריו אלה, הוסיף לומר: עליכם לדעת שתורה לשמה בוקעת לעילא ואינה נשארת בבית המדרש, לא כן תורה שלא לשמה, שאינה בוקעת ונשארת בבית המדרש, לכן קשה לי לסבול ריח תורה כזו. וזה רמז חז"ל באמרם שאף בעמלה של תורה אין יתרון, אם לומדים אותה שלא לשמה, כי אז היא "תחת השמש" כי אינה בוקעת לעילא, ובצדק סיימו חז"ל "אבל למעלה מן השמש" היינו הלומדים תורה לשמה שבוקעת לעילא ואינה נשארת תחת השמש לה בודאי יש יתרון.

"אל תאמר מה היה שהימים הראשונים היו טובים מאלה כי לא מחכמה שאלת על זה" (קהלת ז, י)

אומר בעל הבית אברהם שבא הכתוב להדגיש, לכל יטעה האדם לחשוב שבדורות הראשונים היו צדיקים קדושי עליון, ואילו כעת עם ירידת הדורות אי אפשר להשיג דרגתם, כי זה שקר וכזב, ואדרבה בגלל ירידת הדורות יכול האדם בקל להעפיל למדרגות גבוהות ונשגבות, ועל מה שהיו צריכים להתייגע טובא להשיג בימים הראשונים יכול האדם להגיע על ידי התגברות אחת בנסיון של שמירת עינים, אמור מעתה שביותר קרוב אליו הדבר מאד להשיגו.

ליקוטים וסיפורים נפלאים-סוכות תשע"ו

- ~ - הושענא רבא - ~ -

העיד תלמיד חכם חשוב מירושלים. היודע לקרוא את מזל האדם על כף היד, שבמשך כל השנה כולה הרי הוא מקבל את הפונים אליו המבקשים לדעת מה ניתן לראות לפי הקווים שנמתחים על ידם, אך בימים שבין ראש השנה להושענא רבה אינו מקבל את קהל הבאים, וטעמו ונימוקו עמו, שבימים אלו משתנים הסימנים מדי יום ביומו בפועל ממש, כי התפילות והתחנונים קורעים ומבטלים את גזר דינו של האדם, וזה גורם לסימנים שבכף ידו להשתנות בהתאם, והוסיף אותו חכם מומחה ואמר, שאדם פשוט אינו יוכל להבחין בכך אך אם יצלם את היד בכל יום שבעשרת ימי תשובה ויתן את הצילומים למומחה להסתכל בהם, יוכל להבחין בשינויים גדולים, כי כל מה שיארע בו בכל ימות השנה נקבע בימים אלו ובידו לבטל מעליו כל גזירות קשות ואכזריות, והדברים ברורים ואינם צריכים ראייה, אך מאחר ובזמננו מזגי האנשים חלשים לכן יש בנותן טעם להוכיח בראיות מעשיות שכך הוא באמת בפועל ובמציאות.

אמר הגה"צ רבי יצחק שלמה אונגר זצ"ל (גאב"ד חוג חת"ס): שמעתי בשם מרן ה"חתם סופר" זי"ע טעם לחביטת הערבה, כי הנה חז"ל אמרו (ויק"ר ל, יב) טעם איגוד ארבעת המינים, כי לולב יש בו טעם, ואין בו ריח, כך הם ישראל יש בהם בעלי תורה ואין בהם מעשים טובים. האתרוג יש בו טעם וריח, כך הם ישראל יש בהם בני אדם שיש בהם תורה ויש בהם מעשים טובים. ההדס יש בו ריח ואין בו טעם, כך ישראל יש בהם שיש בהם מעשים טובים ואין בהם תורה. הערבה אין בה טעם ואין בה ריח, כן יש בהם שאין בהם לא תורה ולא מעשים טובים. ומה הקב"ה עושה להם, לאבדן אי אפשר, אלא אמר הקב"ה יקשרו כולם אגודה אחת והן מכפרים אלו עם אלו. הרי שאף כי ה"ערבה" המסמלת את אלו שאין בהם תורה ומעשים טובים, אינם ראויים לקיום, מכל מקום כאשר מתחברים עם שאר המינים זוכים להיות מושפעים מזיו התורה הקדושה, ואז גם בחינת "ערבה" יש לה חשיבות. אולם כל זה כאשר הערבה מאוגדת באגד יחד עם כל המינים, כי כאשר הערבה רוצה להיות לה לעצמה, אזי אין לה זכות קיום וחובטים אותה בקרקע.

- ~ - שמחת תורה - ~ -

סיפר הרה"ק רצ"ה מזידיטשוב זי"ע היה אחד בחור מבוגר לא יוצלח שקראו לו "מאטל נער" (מרדכי הטיפש), יום אחד ב"ה התארכ "מאטל נער" עם זיווגו, ומאז קראו לו "מאטל חתן" וב"ה הגיע זמן החתונה וראו את "מאטל חתן" לפני חופתו יושב ובוכה, ושאלו אותו למה אתה כל כך בוכה בזמן שמח כל כך,

ענה "מאטל חתן", שעד עכשיו קראו לי עם שם "מאטל חתן" אבל עכשיו אני כבר נהיה בחזרה "מאטל נער". והנה על זה אנו צריכים לראות שלא נבכה רק נכניס בתוכינו את היו"ט שנישאר עם השם של היום טוב, וכל הפנימיות וההשפעות וישאר רושם אצלנו, ולא שאחרי החג אנחנו נשארים עם אותו ה"נער".

והיית אך שמח בגמרא, לרבות לילי יום טוב האחרון של חג. המפרשים נתקשו, האך מרבים מכאן שמחה לליל יו"ט אחרון הרי בכל מקום "אך" הוא לשון מיעוט? תירץ בזה הגה"ק רבי שאול בראך מקאשוי זי"ע "א בעל משמרת אלעזר, שגם אחרי ר"ה ויום כיפור ישנה איזשהו חשש בליבו של אדם אם אכן יצא זכאי לגמרי בדינו, אבל אחרי הושענא רבה כבר מקבל "פיתקא טבא", וסמוך ובטוח ליבו בישועתו, ובליל שמיני עצרת הינו כולו שמח. ומעמיס בזה את כוונת הדרש בגמרא: והיית אך שמח - לרבות לילי יום טוב האחרון, דהיינו שבאיזה שעה נשאר האדם אך שמח בלי שום עצב ודאגה? בליל יום טוב האחרון אחרי הושענא רבה...

אדם הסתובב בבורסה כל היום, וכשיצא בסוף היום התלונן שהוא לא מבין, למה, כל עשירים ואומרים שהולכים לבורסה והתעשרו, אני הסתובבתי כל היום עברתי את כל הבלאטות, ולא התעשרתי. אמרו לו טיפש אתה, אתה חושב מלהסתובב עושים כסף, אם לא עובדים לא מרוויחים.

כך גם היה באחד לקח כריך איתו בכיס ובסוף היום טען שהוא עדיין רעב, כששאלו אותו האם לא הבאת אוכל, ענה שהביא ושומר עליו בכיס מול ליבו...

כך גם אם לא נעבוד ביום זה רק נסתובב ביום זה בחוסר מעש, איך נשנה את מזלנו.

וכמו שמספרים על מלך אדיר שבנה לו ארמון מפואר בתכלית ההידור וכלילת היופי על ידי בנאים אומנים ומומחים שהביאם מכל קצווי תבל, כאשר עמדו בגמר המלאכה החליט המלך לקשטו בציורים וקישוטים, וקרא לארבעה ציירים מומחים בתחומם וחילק להם עבודתם שכל אחד יצייר קיר אחד, אחד מהציירים גמר בדעתו שעדיף לו להמתין עד ששלשה חבריו יסיימו את עבודתם ואז יתבונן איך לעשות מלאכתו יתרה עליהם, ברם כאשר גמרו שלושה הראשונים את מלאכתם ראה שהם כבר ציירו כל מה שאפשר עד שלא נותר לו כלום מה לעשות משלו, עד שעלה במחשבתו להחליק את הקיר ולצבעו כמו ראי, שאז ישתקפו בו יחדיו כל שלושת הקירות הנפלאים, והנה הגיע הזמן לשלם שילם המלך לג' ציירים טבין ותקילין, ולרביעי נתן לו מראה שישתקף כספם של הג' האחרים, כי על 'עבודה' מקבלים שכר.

ואנחנו, דפדפנו ביומן את כל הימים הנוראים, העשינו משהו?! המגיד מדובנא זי"ע הסביר, מה הטעם שאנו מחכים עם שמחת תורה עד לאחר סוכות ולא קובעים אותו לשבועות? דהרי לכאורה שמחת התורה היתה צריכה להיות בחג השבועות באותו יום שקבלנו את התורה, ולמה מחכים עד לאחר סוכות?

ליקוטים וסיפורים נפלאים-סוכות תשע"ו

איתא בילקוט אמר ר' לוי כל מי שמקיים מצות סוכה בעולם הזה, אומר הקב"ה: הוא קיים מצות סוכה אני מסיך עליו מחמתו של יום הבא לפי שסבל צער השמש בחמימותו, והקב"ה מושיבו בסוכה של לויתן לעתיד לבוא, וזוכה שהשכינה שורה על ראשו ואברהם וחמישה צדיקים ודוד המלך ע"ה סביבו.

- ~ - פרשת וזאת הברכה - ~ -

"וזאת הברכה ... לפני מותו" (לג, א)

פירש רש"י סמוך למיתתו שאם לא עכשיו אימתי. אמר כ"ק הבית ישראל מגור ז"ע הברכה הכי גדולה בדרך משה סמוך לפטירתו שיהודי ירגיש כל הזמן אם לא עכשיו אימתי. וכמו שמובא שמיתת צמאון קשה מכל המיתות, וההסבר לזה מובא שברגע אחרון חושב האדם אם היה לו כוס מים אני הייתי נשאר בחיים, וברגע אחרון שאדם משיב נשמתו לבוראו חושב על כוס מים זוהי המיתה הכי קשה מכולן. וכמו שהחידושי הר"ם אמר לבתו שנפטרה לו על פניו, כמה דקות לפני פטירתה שהיא בקשה מאביה שישמור על בניה, אמר החידושי הר"ם בדקות האלו זוהי מה שיש לך בראש, הילדים שלך, בדקות אחרונות תעשו תשובה לבורא כל עולמים עכשיו. ודאי שזה דרגה גבוהה אבל הנקודה להתחזק כל הזמן עם הקב"ה.

"וזאת הברכה אשר ברך משה איש האלקים את בני ישראל לפני מותו" (לג, א)

יש לדקדק, מדוע הוצרך לומר "את בני ישראל", והרי בהמשך הפרשה עצמה מפרט את שמות המתברכים? ועוד צריך להבין מדוע הוצרך לומר "לפני מותו", והרי כבר מוכח מסוף הפרשה שזה היה לפני מותו?

ויש לומר, שהנה כל דבר סופו מוכיח על תחילתו, ובשעת פטירתו של משה רבינו, מבינים אנו כמה אהבה עצומה היתה לו לישראל בכל ימי חייו יותר מבניו ממש. כי מנהגו של עולם שהאדם בעת מותו לא ישים לב אלא על בניו ואשתו, שאהבתו אליהם היא אהבה פנימית ועיקרית, ואם ישים לב לאדם אחר הרי ניכר שהוא אוהבו כאחד מבניו. וכאן אצל משה רבינו בשעת פטירתו לא שם לב על בניו לברכם, אלא רק זכר את ישראל כל שבט בשמו, ולבניו לא פרט להם ברכה בפני עצמם, והרי זו הוכחה גמורה שהיה אוהב את ישראל יותר מבניו כי הסוף הוכיח על ההתחלה.

וזהו שאמר הכתוב: וזאת הברכה אשר ברך משה איש האלקים את בני ישראל דוקא ולא את בניו, ואף על פי שהיה הדבר הזה לפני מותו, שלפי הטבע צריך שיברך את בניו ואת בני ביתו תחילה.

(בן איש חי דרשות)

אלא למה הדבר דומה, לשדכן שימים רבים הציק לבחור אחד שיאות להכיר את המשודכת, יען כי היא אשה כל כך טובה, ממש מושלמת במעלותיה. לאחר שהפליג בשבחיה והציק לו מידי יום, הסכים הבחור להצעה, אף שעדיין לא נודע לו אם נכונים דברי השדכן, כי זאת היתה האפשרות היחידה להפטר מנדנדו... ועל כן ערך חופה עם מנין אנשים ומעט מזונות. אך לאחר מספר חודשים התברר שכל מה שהשדכן אמר אודות הכלה הוא כאין וכאפס לעומת המציאות, כאלו מידות טובות ואצילות נפש! כזאת יראת שמים! כיון שכך, אמר החתן, צריך לערוך חתונה כמו שצריך, שכר אולם גדול, והזמין כל מיני כלי זמר, וקרא לכל אנשי העיר לבוא לחגוג בשמחתו. כך אנו עם התורה, ד' אמנם נתן לנו את התורה, אבל כפה עלינו הר כגיגית, ואנחנו הסכמנו, אבל לאחר חצי שנה ביחד, אנו רואים שכל מה שד' אמר זה מעט מזער לעומת שוויה האמיתי, לכן צריך לשמוח כראוי בשמחת התורה...

הרה"ק בעל הלב שמחה מגור ז"ע אמר: מפני מה נקרא החג "שמחת תורה" ולא "שמחה בתורה", והלא השמחה ביום זה היא שמחתו של האדם מישראל בתורה? לא די בשמחתו של האדם בתורה, צריך גם שהתורה תשמח בו...

הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאליב ז"ע הסביר את טעם הריקודים והשמחה בשמחת תורה על פי משל לאחד שבא לבית מלון וצוה לתת לו מכל טוב מאכלים טובים, וחדרים נאים ביותר, וכל מיני תענוגים. כך נשאר הדבר זמן רב, עד שבא בעל הבית אצלו עם חשבון גדול שישלם. אמר לו אין לי לשלם, א"ל הבעה"ב אם כן אמסור אותך למשטרה, שיעמידו אותך למשפט. א"ל ומה יהיה לך מזה, הלא לא תרויח בזה כלום. אך כיון שאין לי לשלם, ארקוד לפניך ריקודים נאים מה שאני יכול, ועל ידי זה יתרבו הבאים כאן בשביל לחזות ברקדן המופלא שמציע בעל המלון ללקוחותיו, ותרויח עי"ז ממון הרבה כפי התשלומים המגיעים לך. וכן הוא הנמשל: שבכל הימים נוראים או מבקשים בני חיי ומזוני, ומבטיחים להקב"ה להיטיב את מעשינו, ובהגיע יום שמחת תורה ואין לנו מה לשלם, רוקדים לפניו יתברך בשמחת תורתו, ומכניסין בזה הרהורי תשובה בלבבות בני ישראל, ועל ידי זה יתרבו מצוות ומעשים טובים... (פנינים)

חתן תורה וחתן בראשית

פעם ראו עם הארץ ששש ושמוח בשמחת תורה, ושאלוהו לשמחה מה זו עושה, וכי מה שייכות יש לך עם התורה הקדושה שאתה שמוח כל כך בשמחתה, וענה ואמר וכי ביום שמחתו של אחי העוסק בתורה לא אשמח עמו. ולי נראה שלכן תקנו קדמונינו שתי חתנים ביום הזה, 'חתן תורה' הוא העוסק בתורה שהשלים לחם חוקו ושש ושמוח לגמרה של תורה, ו'חתן בראשית' הוא זה שמקבל על עצמו להתחיל מהיום, ואף הוא בכלל חתני השמחה ביום גדול זה.

(אמרות ופנינים)

ליקוטים וסיפורים נפלאים-סוכות תשע"ו

"מימינו אש דת למו" (לג, ב)

ישראל קוראים מימין לשמאל, לפיכך הוקראו לפנייהם הלוחות החל מן הלוח הימני המתחיל ב"אנוכי ה' אלוקיך". אבל הגויים הרי קוראים הם משמאל לימין, לפיכך הוקראו לפנייהם הלוחות החל מהלוח השמאלי, המתחיל ב"לא תרצח" ו"לא תנאף". לגבי ישראל - "מימינו אש דת למו"...

(שער בת רבים)

"ויאמר ה' מסיני בא וזרח משעיר למו הופיע מהר פארן ואתה מרבבת קדש וכו'" (לג, ב)

ידוע המדרש, שהלך הקב"ה לכל אומות העולם, והציע להם לקבל את התורה, ושאלו לקב"ה מה כתוב בה וכו'. עד שהגיע לבני ישראל, ומיד אמרו "נעשה ונשמע". ושאל הגר"י גלינסקי זצ"ל, לכאורה, יש להבין מה הטענה הגדולה על אומות העולם? ודאי כך הוא דרך העולם, לברר המקח קודם שלוקחים, כדי לדעת אם טוב הוא או לא? והשיב, הנה כשעשו חוזר עיף, כתיב "ויאמר עשו אל יעקב, הלעיטני נא מן האדום האדום הזה", ומדוע לא שאל אז מה יש בפנים? אולי יש שם גחלת או דבר שאינו אוהב? אלא, כשמדובר בתאוות - לא שואלים שאלות, אלא לוקחים מכל הבא, אך כשמציעים את התורה הקדושה, אז עורכים שבע בדיקות ושבע חקירות... המבחן ה', כמה רצון יש להם בה, והיכן שיש רצון לא עושים בדיקות! (הגר"ח קנייבסקי)

"אף חובב עמים כל קדשיו בידך... תורה צוה לנו משה" (לג, ג-ד)

משהגיע רבי זושא מאניפולי ביום שמחת תורה למלים אלו, התייפח ופירש: "אף חובב עמים" אף על פי שבעוונותינו הרבים אתה מגלה, רבינו של עולם, חיבה גדולה כל כך לאומות אחרות, ומסרת אותנו בידהן.

עם זה "כל קדשיו בידך" ישראל קדושים אינם נוטשים אותך ואת אמונך, "והם תכו לרגלך" אף על פי שבגללך הם מוכים ומעונים ללא הרף - עם זה "ישא מדברותיך" אין הם פוסקים מלחזור ולומר: "תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב"!

"תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב" (לג, ד)

אדם יחידי אינו יכול לקיים את כל המצוות שבתורה, שכן ישנן מצוות שאינן נוהגות אלה אצל כהנים, לויים, מלך וכיוצא באלה, אולם בזמן שישאל כולם מלוכדים כאיש אחד ומחבבים איש את רעהו, אזי נחשב כל העם לגוף אחד וממילא נחשבות המצוות שעושה כל אחד כאילו נעשו על ידי כל ישראל, וזאת אומרת שכל אחד מישראל מקיים את כל המצוות שבתורה.

זהו שאמר הכתוב: "תורה צוה לנו משה" - שש מאות ואחת עשרה המצוות כמניין "תורה", "אשר צוה לנו משה" (שכן שתי המצוות "אנוכי" ו"לא יהיה לך" נאמרו מפי ה' יתברך בעצמו, ומשה ציווה לנו רק תרי"א מצוות) - לא יוכלו להיות לנו ל"מורשה" נצחית ולא נוכל לקיים את כולן, אלא אם תהיה "קהלת יעקב" - שיהיו ישראל כולם מלוכדים כגוף אחד... (כתב סופר)

זהו גם פשוטו של המאמר: "ואהבת לרעך כמוך" - זה כלל גדול בתורה" (ירושלמי נדרים פ"ט ה"ד) - לפי שרק על ידי אהבת ישראל אפשר לקיים את כל התורה.

"וואת ליהודה" (לג, ז)

מי גרם לראובן שיודה, יהודה. (רש"י). מקשים המפרשים, והלא ראובן חזר בתשובה לפני שנתרחש מעשה תמר, שהרי עוד במכירת יוסף, על הכתוב: "וישב ראובן אל הבור" אמר רש"י: "עסוק היה בשקו ובתעניתו"? ברם, פשוטם של הדברים כך הוא, שבתחילה היה ראובן סבור כי עיקרה של התשובה הוא סיגופים ותעניות, ואף אמנם "עסוק היה בשקו ובתעניתו"; אולם מיהודה למד כי עיקר התשובה הוא "הודאה" - הכנעה פנימית ושברון עומק הלב, שהם חשובים בהרבה מסיגופים ותעניות, כפי שמצינו (תענית ט"ז) "לא שק ותענית גורמין אלא תשובה ומעשים טובים".... (אדמו"ר רא"מ מגור זצ"ל)

"כי שמרו אמרתך ובריתך יצרו, יורו משפטך ליעקב ותורתך לישראל" (לג, ט-י)

אם שומר אדם את פיו, את אמרותיו, לבל יאמר דברים שאינם מהוגנים, הרי ממילא "ובריתך יצורו" - הריהו בא לידי שמירת הברית, לפי ששני הדברים הללו תלויים הם זה בזה; ואם שומר אדם על שניהם מתקיים בו: "יורו משפטך ליעקב ותורתך לישראל" - זוכה הוא ללמוד ולהורות הלכה לאמיתתה של תורה. (שפתי צדיקים)

"לבנימין אמר ידיד ה' ישכן לבטח עליו, חפף עליו כל היום ובין כתפיו שכן" (לג, יב)

עצם העובדה שישאל רוחשים מורא וכבוד למקום בית המקדש אפילו כיום בעת החרבן, סימן גאולה הוא, שהשכינה עתידה לחזור ולשרות על המקום הזה. משל למלך גדול שנטש את ארמונו, אשר אם יש עוד בדעתו לשוב אליו עדיין יש לו בעיניו אותה החשיבות כמקודם.

לפיכך אמרה תורה: "ולבנימין אמר" - על אודת בית המקדש שהוקם על חלקו של בנימין אמר: "ידיד ה' ישכון לבטח עליו" - ברי השכינה עוד תחזור ותשרה בבית המקדש, והראיה לכך מזה ש"חופף עליו כל היום" - שתמיד, אפילו בעת הגלות, חופפת השכינה על המקום הזה - "לא זזה שכינה מכותל מערבי" - ועיני כל ישראל נשואות לשם בתפילתם, ואין לך

ליקוטים וסיפורים נפלאים-סוכות תשע"ו

כנגד שבת בראשית; ישמח משה כנגד שבת של מתן תורה; אתה אחד כנגד שבת שלעתיד לבוא, שבעתיד יהיה ה' אחד ושמו אחד. זוהי גדולתה של "שבת בראשית", שהיא ממשיכה מכוחה קדושה לכל שבתות השנה ובכל שבת אחת מסגולותיה של השבת היא ה"בראשית". בשבת זו יש סגולה של התחדשות, ואפילו לימוד התורה מסוגל להבנה ולהעמקה יתירה לחידושי תורה נעלים ומועילים. על כן מן הראוי שנצל "שבת בראשית זו", שהיא תחילה מבחינת מנוף רוחני להתעלות לכל שבתות השנה. חובה עלינו להקדיש בשבת זו יתר כוחות ללימוד התורה, לגלות חידושי תורה, לקדש שבת זו בקדושה ובטהרה, שהיא תהיה בבחינת מוליך ומביא לכל שבתות השנה.

בשבת בראשית זו יש חשיבות רבתי לכך שכל אדם יקבל על עצמו איזו שהיא קבלה לפתיחת חומש בראשית, שתלווה אותו עד פרשת "וזאת הברכה". אין ספק, כי דבר שהוא בבחינת "על הסדר" מדי שבת בשבתו יכול להביא תועלת רבה שאין אנו יכולים להעריך את גודל עוצמתו.

בשנים האחרונות רבים קבלו על עצמם ללמוד מדי שבת את פירוש של רבי חיים בן עטר זצוק"ל, הלא הוא "אור החיים" הקדוש. סיפור נפלא אירע לרב יעקב יוסף אוירבך, רבה של רמת חן, שאף הוא קיבל על עצמו ללמוד את פירוש "אור החיים", והסיבה לכך היא על פי הסיפור הבא:

בשנת תשנ"ח התגלתה מחלה חשוכת מרפא בגופו של נער, בנו של אחד מיקירי ירושלים התורניים. אביו של הנער שמע בעצת חבריו ועלה לבית העלמין בהר הזיתים, שם עמד להתפלל לרפואת בנו ליד קברו של האור החיים הק'. משסיים לומר את פרקי התהילים המיוחדים לתפילה על החולה, קיבל על עצמו ללמוד מדי שבת בשבתו בפירוש "אור החיים". לתדהמת הרופאים, הבן החל להתאושש ולא עבר זמן רב עד שהבריא לחלוטין.

זמן קצר לאחר מכן שמע האב כי הרב של רמת חן, הרב אוירבך, איבד את מאור עיניו בעקבות החמרה במחלת הסכרת. הרופאים סברו שאין תרופה או טיפול רפואי כלשהו שיכולים להשיב לו את ראייתו. מיהר האיש לבית הרב אוירבך והציע לו לפקוד את קברו של רבי חיים בן עטר.

"ביקש הרב חנינה בעד נפשו שיאירו עיניו כמקודם, כדי שיוכל מכאן ולהבא ללמוד כל שבוע בספר 'אור החיים'".

הרב התקשה להאמין כי ישועתו תבוא ממעשה זה. ברם, לאחר הפצרות מרובות, נסע יחד עם האב להר הזיתים, עמד ליד קברו של הצדיק ושפך ליבו כמים. הוא ביקש שיתעוררו עליו רחמים רבים בזכות הצדיק, שיאירו עיניו כדי שיוכל ללמוד מדי שבת בספר "אור החיים".

בשובו לביתו פתח הרב אוירבך את הספר. לתדהמתו הבחין כי הוא יכול לראות מעט מעט, כמתוך ערפל. למחרת ניסה שוב ואז כבר ראה יותר טוב, בתוך ימים ספורים נפקחו עיניו לגמרי. הרופאים הודו כי מדובר בנס רפואי של ממש. כמה צדקו חכמי ונציה שכתבו בהסכמתם לספר "אור החיים": "הטועם מיערת דבשו יאירו עיניו, כי כשמו כן הוא: אור החיים."

ראיה ברורה מזו שכבוד ה' עתיד לחזור ולשרות על המקום הזה כבתחילה...
(שער בת רבים)

"והם רבבות אפרים והם אלפי מנשה" (לג, יז)

מה הטעם שנאמר באפרים "רבבות" ובמנשה "אלפי"? לפי שבשעה שברך יעקב אבינו את אפרים ומנשה שיכל את ידיו והניח יד ימין על ראש אפרים ויד שמאל על ראש מנשה (פרשת ויחי), והלא אמר הכתוב: "יפול מצדך אלף ורבבה מימין" (תהילים צא-ז)...
(בשם הגאון מוילנא ז"ל)

- ~ - פרשת בראשית - ~ -

"בראשית ברא אלוקים"

מלך אחד קרא ליועצו היהודי ושאלו מי ברא את העולם? הקב"ה, השיב היועץ בפשטות.. ומניין אתה יודע זאת?! מיד ענה יועצו: "זו היא אמונה!" המלך רטן: אמונה איננה תשובה! יש לך שלשה ימים להביא תשובה הולמת!...
לאחר שלושה ימים הגיע היועץ וביקש לשיר למלך פיוט, החל לשיר ומפיו קלח שיר מרתק מעשה ידי אומן...
כשסיים שאל המלך בתדהמה: "מי חיבר את היצירה המופלאה הזו?" היהודי אמר: "מה זה חשוב, הרי ממילא המלך לא יאמין לי".

המלך דרש מיועצו לומר לו לאלתר מיהו היוצר....
"בביתי מתגורר עימי קוף, אמש ניגש אל שולחני עליו אני מניח את הקלף והדיו, תוך כדי משחק שפך את הדיו על הקלף ונוצר השיר המופלא הזה..."

המלך התפרץ: שטויות! יצירה מופלאה שכזו לא יכולה להיות משטות כזו!!..

ואז יועצו השיב בחכמה: "אם המלך מבין שיצירה כה פשוטה לא נוצרה מאלוהי, כיצד מאמין הוא שעולם שלם ומופלא נוצר מאליו?.. הרי בהתבוננות פשוטה בבריאה מבינים שיש מישהו שברא ומפעיל את היקום הענק והמדוקדק הזה..."

מוחר נקרא בפרשת בראשית על בריאת העולם, דוד המלך אומר: "השמיים מספרים כבוד אל ומעשה ידיו מגיד הרקיע" הבריאה לכשעצמה מעידה על הבורא.

הבה נתבונן קצת יותר מסביבנו ונתפעל מגודל הטבע המדהים שברא ה' בעולמינו ונגיע מתוך כך להכרה אמיתית ושלמה במי שאמר והיה העולם...

גדולה היא שבת זו שנקראת "שבת בראשית", שלא כמו שאר השבתות שאין להם שם מיוחד. אין "שבת נח" או שבת לך לך", אבל יש גם יש "שבת בראשית".

הטור או"ח (סי' רצב) כתב: ומה שתיקנו בשבת ג' ענייני תפילות - אתה קידשת, ישמח משה, אתה אחד. אתה קידשת